

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria de Comunicació

3

Informe sobre la nova política de mitjans de comunicació

Desembre del 2004

Informe sobre la nova política de mitjans de comunicació

El Govern de la Generalitat de Catalunya ha d'aprofitar l'oportunitat històrica que ofereixen el canvi polític i els canvis tecnològics i empresarials per posar en marxa una nova política de mitjans de comunicació.

El canvi polític, perquè ens obre la porta a la regeneració dels mecanismes i les pràctiques en aquest àmbit, a partir d'una posició d'ampli suport polític i social i de fermesa del Govern. I els canvis tecnològics i empresarials, perquè en els moments decisius com aquest les institucions públiques han d'assumir les seves responsabilitats, entendre les necessitats del sector i adoptar les decisions oportunes.

Tots dos factors, el canvi polític i els canvis tecnològics i empresarials, conjuntament, abonen el terreny perquè les decisions del Govern tinguin una gran repercussió a l'hora de definir el sistema de mitjans de comunicació a Catalunya i, encara més, de l'espai català de comunicació.

Aquesta nova política ja ha començat. El 2004 ha estat el primer any del Govern i també el primer any d'uns criteris nous, d'un nou estil, que es va covar en la legislatura anterior i que ara s'ha començat a aplicar.

En primer lloc, com ja s'ha explicat en diferents ocasions, el Govern fa i farà una **política de no intervenció**, de **respecte al lliure mercat** i a la seva **independència**. L'enorme volum de recursos públics destinats a subvencionar els mitjans de comunicació s'anirà reduint progressivament. Pel que fa al Departament de la Presidència, els 18 milions d'euros del 2003 han estat aquest any 12 milions. I l'any que ve seran 9 milions.

I en segon lloc, la distribució d'aquests recursos es farà amb la més absoluta **transparència**. Totes les ajudes i subvencions es faran públiques a través del Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

A grans trets, aquesta política de suport del Govern als mitjans de comunicació tindrà tres característiques bàsiques:

- A. Es farà, fonamentalment, a través de convocatòries públiques i obertes, basades en criteris objectius, amb el propòsit de garantir la transparència i el rigor de la política del Govern, així com de consolidar les empreses i entitats amb projectes viables que operen en l'espai català de comunicació.
- B. S'optarà pel desenvolupament dels serveis públics i les infraestructures d'ús generalitzat que permetin millores en l'estructura de costos i en l'eficiència de les empreses del sector.

C. Es discriminaran positivament els projectes i les iniciatives en llengua catalana i aranesa, com a peça bàsica de la política lingüística del Govern.

A partir d'aquests principis, les grans línies d'actuació seran les següents:

- Modificació de la política de subvencions.
- Planificació de l'espai radioelèctric.
- Impuls al trànsit de la tecnologia analògica a la digital.
- Redefinició del model de mitjans de comunicació públics.
- Enfortiment de la indústria local de mitjans de comunicació.

Una actuació que es vehicularà a través de l'acció executiva del Govern i d'un impuls legislatiu potent a través del Parlament de Catalunya i les altres instàncies competents.

1. Modificació de la política de subvencions

La gestió del diner públic destinat al suport als mitjans de comunicació es farà amb **equilibri** i racionalitat, tot evitant l'arbitrarietat i l'abús.

Una política racional i equilibrada de suport als mitjans de comunicació s'ha de basar en uns **criteris objectius**, a més de **transparentes**, de manera que els fons públics es destinin a projectes d'interès general, que siguin sòlids en el seu plantejament, viables en la seva aplicació i innovadors pel que fa a la seva aportació a la societat i al sistema comunicatiu.

Aquesta política es traduirà en una convocatòria pública conjunta entre la Secretaria de Comunicació i l'Institut Català d'Indústries Culturals, a començaments d'any, que defineixi clarament unes regles del joc igualitàries.

Tots els emprenedors i els operadors del sector coneixeran aquestes regles del joc i sabran anticipadament a quin suport públic poden aspirar, en funció de la seva realitat, els seus projectes i les seves legítimes ambicions. Tots els projectes, per tant, tindran un lloc i una data de presentació i unes expectatives realistes sobre les seves possibilitats d'aconseguir el suport públic, en funció de criteris objectius.

El criteri que es tindrà present en primer lloc és el de la **discriminació positiva de la llengua catalana**. No es tracta de subvencionar la llengua ni el seu ús, sinó d'ajudar els mitjans de comunicació en català pel desavantatge competitiu que els representi l'ús del català respecte als mitjans de la competència fets en altres idiomes i, per tant, amb moltes més expectatives de mercat.

En segon lloc, també es té i es tindrà present el paper dels mitjans de comunicació en la **cohesió social i territorial**. S'ha dit, amb raó, que "la premsa comarcal enforteix les comarques", i això es pot fer extensiu a tots els mitjans de comunicació locals, comarcals i nacionals, cadascun en el seu àmbit. Els mitjans són sobretot un vehicle de comunicació i de cultura i, per tant, de cohesió. I el projecte d'aquest Govern és sobretot un projecte de cohesió, a nivell dels barris, les ciutats, les comarques i, ja des d'ara, les vegueries. També és un projecte nacional i un projecte europeu. Per això tindrem present dels mitjans en la vertebració de l'espai català de comunicació i de l'Euroregió.

I tot això, sense oblidar la realitat empresarial del sector, una realitat que cada vegada més tendeix a la interrelació de tots els mitjans de comunicació i l'establiment de grups **multimèdia**.

Els principals instruments de què es dotarà el Govern per aplicar aquests criteris amb racionalitat i transparència seran, com diem, les convocatòries públiques úniques, ja siguin de Presidència o de Cultura.

Suport genèric a la llengua catalana

En aquest sentit, el Govern mantindrà els ajuts automàtics a la **premsa en llengua catalana**, millorant-los i adaptant-los a les necessitats i possibilitats actuals després d'alguns anys de congelació d'aquests ajuts. Però, a més a més, per primera vegada, ampliarem els **ajuts automàtics** a les **ràdios i les televisions locals i comarcals de titularitat privada** que utilitzin la llengua catalana i compleixin els requisits que s'estableixin. I també els ampliarem a la **premsa digital en llengua catalana** que, igualment, compleixi els requisits que, en aquests moments, estan en fase d'elaboració i que el Govern sotmetrà a l'examen previ del Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

Infraestructures bàsiques

Un altre punt bàsic de la política del Govern, a més dels ajuts als projectes singulars i del suport genèric als mitjans en català, serà la creació i l'enfortiment de les **infraestructures** necessàries perquè el sector es pugui desenvolupar en les millors condicions. Infraestructures de servei als mitjans en matèria de producció de continguts, que posin al seu abast més i millors continguts, a un cost raonable, i infraestructures de distribució, tant de distribució comercial com de distribució del senyal en el cas dels mitjans audiovisuals.

L'altra gran infraestructura de què volem dotar el país és una **eina de mesura de les audiències** i dels hàbits de consum cultural. Una eina innovadora, pensada per al hàbits socials del segle XXI i adaptada a la realitat territorial i cultural catalana, que subministri a l'Administració tota la informació necessària perquè pugui fer la millor política de mitjans de comunicació, i que subministri al sector i a les indústries culturals tota la informació que necessitin per adaptar millor la seva producció a la demanda social. És a dir, per millorar els seus productes.

I també perquè el mercat publicitari, que bàsicament és qui finança el sistema, tingui més coneixement de causa a l'hora d'adoptar les seves decisions. En definitiva, posarem al seu abast una informació d'alta qualitat que complementarà la de les fonts tradicionals de medició d'audiències, sovint poc o mal adaptats a la realitat del mercat català.

El Govern, per tant, impulsarà un projecte d'aquestes característiques amb l'objectiu que sigui plenament operatiu el 2006.

Un altre projecte és la impulsió de l'**Agència Catalana de Notícies**. El CAC va expressar temps enrera l'opinió de, en aquests moments, "ja no és oportú plantejar la idea de crear una agència de notícies tradicional, concebuda com les grans agències de notícies creades el segle XIX o bé nascudes a principis del segle passat". I el Govern hi està totalment d'acord.

L'Agència Catalana de Notícies ha de ser un nou model d'agència, altament eficient, amb un ús intensiu de les tecnologies de la informació i la comunicació i especialitzada en la prestació de serveis multimèdia al sector real la realitat del sector, formada per grans mitjans però també dels mitjans de comunicació local i comarcal. L'Agència els ha d'aportar viabilitat. És a dir, serveis de qualitat a un cost proporcionat.

Enfortiment de la indústria local

Tot això contribuirà a enfortir el sector, el sistema de mitjans de comunicació de Catalunya, però seran encara necessàries més mesures d'impuls. En aquest sentit, el Govern es dotarà d'un grup de reflexió per potenciar el debat i l'assessorament de la comunitat científica i dels professionals sobre els temes que afectin l'espai català de comunicació.

Un dels principals objectius serà impulsar la viabilitat dels mitjans locals i comarcals, fomentant la col.laboració estreta de Xarxa de Televisions Locals i del Consorci Local i Comarcal de Comunicació. Amb un èmfasi especial en el suport a les emissores de ràdio i televisions locals, aprofitant les noves tecnologies disponibles, per fomentar la cohesió social i territorial.

2. Acció legislativa

El propòsit inequívoc del Govern de la Generalitat és acabar amb totes les situacions anòmales, en el benentès que, en gran mesura, depèn, pel fet de les competències compartides esmentades, del grau de complicitat del govern central.

Pel que fa aspectes relacionats amb la transparència del Govern en el moment d'atorgar i renovar concessions i controlar-ne la titularitat, ja s'ha avançat molt amb la recent ampliació de competències del **Consell de l'Audiovisual de Catalunya, CAC**, que intervindrà decisivament en tots els aspectes de les concessions radiofòniques i televisives, garantint-se l'absoluta desvinculació d'interessos partidistes.

Així, segons les lletres b) i c) de l'article 10 de la Llei 3/2004, el CAC ha d'informar, amb caràcter preceptiu i vinculant, tant sobre la proposta del plec de condicions formulada pel Govern, prèviament a la convocatòria de cada concurs d'adjudicació de concessions, com sobre les propostes presentades en els concursos d'atorgament de concessions per a la gestió d'emissores de radiodifusió sonora i de televisió. També ha d'informar, amb caràcter preceptiu i vinculant, sobre les peticions de renovació de les concessions, els expedients de modificació del capital social de les empreses titulars de la concessió, els expedients de transmissió de les concessions i les revocacions d'aquestes.

D'altra banda, la lletra a) del mateix article de la Llei esmentada estipula que el CAC ha d'emetre un informe previ pel que fa als avantprojectes de llei i els projectes de disposicions de caràcter general que continguin normes relatives al sector audiovisual i llurs modificacions eventuais. ⁽¹⁾

Normativament, l'actuació del Govern per posar ordre a la radiodifusió i a la televisió catalanes es completarà amb la promulgació de la **Llei de l'Audiovisual**, en la que s'està treballant actualment. Aquesta norma haurà de donar total transparència a les relacions de la Generalitat amb els mitjans audiovisuals, i garantir els drets i deures de totes les parts interessades.

Sigui quin sigui el seu articulat final, hi ha un ample consens sobre la necessitat de recollir les línies mestres del debat europeu sobre l'audiovisual, les noves tecnologies i els nous serveis en xarxa, així com les aportacions fetes pel Parlament de Catalunya en el seu debat plenari de desembre de 1999, i que foren aprovades en la Resolució 3/VI.

La llei pretén ésser una llei general de reordenació i regulació del conjunt d'activitats i actors de l'audiovisual a Catalunya des del principi europeu de la neutralitat tecnològica, i es relaciona necessàriament amb altres lleis existents o que caldrà impulsar (Llei de la CCRTV, Llei del CAC, Llei de l'ICIC, Llei de normalització lingüística, i una futura Llei de foment, promoció i protecció del cinema i del sector audiovisual) ⁽²⁾

4. Redefinició del model de mitjans de comunicació públics

Una peça bàsica del futur model de mitjans públics audiovisuals serà la nova **Llei de la Corporació Catalana**. El nou context del sector audiovisual exigeix una revisió profunda d'allò establert a la llei de creació de la CCRTV, tenint en compte les resolucions i protocols emanats del Parlament Europeu, així com la Resolució del Parlament de Catalunya del 15 de desembre de 1999: redefinició del concepte de servei públic, nou marc legal del sistema de comunicacions, grans línies de promoció de l'espai català de comunicació i principis generals dels mitjans de comunicació públics i privats. La nova organització, d'altra banda, ha de partir dels criteris d'independència, de professionalitat i de viabilitat econòmica, i ha de potenciar la funció cultural i educativa que té encomanada, i difondre els valors democràtics, cívics i ètics, així com els drets humans.

També s'està actuant judicialment contra aquelles emissores que, a més a més de no disposar de concessió o autorització per emetre, difonen continguts no autoritzats a la seva franja horària o directament fraudulents. Aquest seria el cas, molt recentment, de les accions empreses, tant per part de la Direcció General de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisuals com per part del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, contra emissores de televisió local que no tenen autorització per emetre i que, a més a més, es dediquen a programar teeleescombraria i concursos fraudulents.

Paral·lelament, s'estan ultimant marcs de recolzament a l'excel·lència lingüística dels mitjans de proximitat i de suport sistemàtic als que, a través de seminaris, congressos, mercats, conferències, etc., contribueixen a la vertebració d'un espai de comunicació propi.

1: Llei 3/2004, de 28 de juny, de segona modificació del CAC

2: extret de l'esborrany de text articulat de la llei de l'audiovisual de Catalunya, DGMSDA, 2004)

3. Planificació de l'espai radioelèctric i el repte digital

Inqüestionablement, en aquests moments l'actuació del Govern ha de considerar prioritària la transició digital, tant pel que fa la ràdio com pel que fa la televisió (i, per extensió tots els mitjans audiovisuals). Per tant, es procedirà a l'elaboració d'un pla de trànsit de la tecnologia analògica a la digital que tingui presents tots els aspectes rellevants del canvi i totes les conseqüències econòmiques i culturals.

Fins al moment, el Govern ha potenciat el nivell de coneixement públic i la coordinació amb els agents implicats, donant un nou impuls als Fòrums de la TDT i del DAB a Catalunya. També s'ha fet una segona campanya de difusió pública, mitjançant falques radiofòniques i banners a mitjans digitals, que encara és vigent.

S'han realitzat o recolzat jornades divulgatives en àmbits especialitzats, com col·legis d'enginyers, gremis d'instal·ladors, serveis d'informació pública, tècnics municipals, alcaldes, responsables de televisions locals. Cal destacar la celebració, a Barcelona, de l'Assemblea anual del World Dab Fòrum i d'una sèrie d'activitats paral·leles a aquesta celebració.

S'ha culminat la primera experiència de recepció de TDT, aplicacions interactives incloses, denominada "Micromercats", i s'ha desenvolupat el projecte "Maresme digital", i ja se'n prepara, en tots dos casos, la segona fase.

Paral·lelament, i malgrat la millora que ha significat l'aprovació del RD 2268/2004 respecte del Pla Tècnic Nacional anterior, es continuarà negociant amb el Ministeri d'Indústria per tal d'obtenir una planificació de la TDT local adequada a la realitat del país, alhora que es plantejarà que l'apagada analògica coincideixi per a tots els mitjans. Aquestes negociacions són molt importants, perquè determinaran el nostre model audiovisual digital en el futur, i poden afectar les freqüències planificades per als canals assignats a la CCRTV i als futurs operadors privats que pugui haver-hi a Catalunya.

També cal esmentar que s'està treballant en la possibilitat d'incloure un canal de TDT a nivell nacional, amb les emissions públiques dels membres de l'Euroregió (Aragó, Balears, Languedoc-Roussillon i Midi-Pyrénées, i, esperem, en un futur proper, Andorra i el País Valencià). Es tractaria que cada membre de l'Euroregió disposés d'un canal específic per tenir reciprocitat en els senyals de televisió.

Bona part de l'activitat desenvolupada en aquest camp de divulgació del DAB i de la TDT es pot consultar als webs www.gencat.net/dgma i www.tdtcat.net, i, molt properament, al seu equivalent pel que fa el Fòrum del DAB a Catalunya. Altres presentacions i documents al respecte són consultables a la seu de la Direcció General de Mitjans i Serveis de Difusió Audiovisuals.

En qualsevol cas, cal posar l'accent sobre el triple avantatge estratègic que pot significar la transició digital a Catalunya:

- 1) Per la possibilitat, per part del Govern, de posar ordre al sistema comunicacional català, tot garantint transparència i no ingerència per motius partidistes.
- 2) Per l'oportunitat econòmica que pot significar, a mig termini, per a tots els agents implicats (indústria electrònica, difusors, indústria audiovisual, etc.), especialment si Catalunya n'és capdavantera.
- 3) Per l'oportunitat cultural de consolidar i fer créixer un espai català de comunicació, i de contribuir, a la normalització lingüística i a uns continguts audiovisuals de qualitat.

En definitiva, l'apagada analògica i el pas a la tecnologia digital permetrà al Govern ordenar l'espai radioelèctric i contribuir, decisivament, a la consolidació d'un espai català de comunicació. Sempre tenint present que el *tempo* d'aquests canvis vindrà, almenys de moment, marcat per les competències compartides amb el govern de l'estat. Unes competències relatives a radiodifusió i televisió que cal que siguin transferides per complet a la Generalitat de Catalunya i que el nou Estatut ha d'incloure.

En aquest sentit, la receent modificació del Pla Tècnic Nacional de la Televisió Digital ja inclou algunes de les demandes del Govern de Catalunya. Als 20 canals múltiples que preveia l'anterior pla se n'han afegit 4 més i també s'han reestructurat algunes de les demarcacions d'una manera més propera a la nostra realitat territorial i més adequada al mapa de les televisions locals que operen actualment.

Però cal anar més enllà, per això el Govern sol·licitarà la inclusió en els àmbits de cobertura de les 24 demarcacions de tots aquells municipis que no hi figuren. Igualment el govern espanyol ha decidit posposar dos anys, fins a l'1 de gener del 2008, la obligació de les televisions locals que obtinguin concessió digital d'emetre únicament amb aquesta nova tecnologia. Aquesta era també una sol·licitud del Govern de Catalunya, que entén que no pot recaure sobre les televisions locals el pes de ser el primer segment de l'àmbit audiovisual en fer aquest pas.

El Govern entén que la definició d'un mapa estable per a la televisió digital local serà un instrument contra la proliferació d'emissores que emeten sense cobertura legal, i serà també una peça essencial dins l'estratègia del Govern per accelerar significativament el trànsit cap a la implantació massiva d'aquesta tecnologia respecte dels terminis màxims que assenyala la Unió Europea i per potenciar la indústria catalana de l'audiovisual i ajudar-la en el seu desenvolupament.